

Waldemar Wesoły

Absolwenci Misyjnego Seminarium Duchownego w Pieniężnie w liczbach

Nurt SVD 44/2 (128), 49-58

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Absolwenci Misyjnego Seminarium Duchownego w Pieniężnie w liczbach

Waldemar Wesoly SVD

Ur. 1941 w Raszowej na Śląsku Opolskim. Świącona kapłańskie 1968. Prof. UWM, dr hab. pastoralista i socjolog. Studia specjalistyczne w Warszawie (ATK) i Bonn (uniwersytet). Od 1974 nauczyciel socjologii, katolickiej nauki społecznej i teologii pastoralnej w Misyjnym Seminarium Duchownym w Pieniężnie. 1992-2008 wykładowca socjologii w Phil.-Theol. Hochschule St. Augustin k. Bonn. Od 2000 pracownik naukowy Wydziału Teologii UWM w Olsztynie. Autor licznych publikacji naukowych i duszpasterskich.

Zamiast wstępu

1. Werbiści w Polsce
2. Werbiści w Pieniężnie
3. „Blaski i cienie” polskich werbistów

Zamiast zakończenia

Zamiast wstępu

Dnia 15 stycznia 1909 roku, w Steylu (Holandia) zmarł założyciel misyjnych zgromadzeń zakonnych: Zgromadzenia Słowa Bożego (werbiści) i Służebnic Ducha Świętego – Arnold Janssen. W chwili śmierci Założyciela Zgromadzenie Słowa Bożego istniało 34 lata i liczyło 430 kapłanów, 566 braci i 400 alumnów. W obu zgromadzeniach żeńskich było 558 sióstr¹. Pod koniec 2008 roku Rodzina Arnoldowa liczyła 10.210 mężczyzn i kobiet z 68 narodowości: 6.138 werbistów, 3.650 służebnic Ducha Świętego i 367 sióstr służebnic Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji². Wśród 6.138 werbistów jest

¹ Zob. W. Wesoly, *Pierwsi werbistowsy święci*, [w:] „Źródło”, nr 39, 2003, s. 14.

² Por. *Der heilige Arnold Janssen*, www.steylermissionare.de/svd/dcms/sites/

52 biskupów, 3.650 ojców, 624 braci w ślubach wieczystych, 90 braci w ślubach czasowych, 1.078 kleryków, 318 nowicjuszy kleryków i 29 nowicjuszy braci³. Polskich werbistów jest razem 573, w tym jest 4 biskupów, 462 ojców (168 w Polsce, 294 za granicą), 45 braci w ślubach wieczystych i 8 w ślubach czasowych (w Polsce 27, na misjach 18); fratrów jest 46 (w tym 8 obcokrajowców); nowicjuszy 8 (w tym 2 obcokrajowców). Polscy werbiści stanowią 9,3 % całego Zgromadzenia i są na trzecim miejscu po Indonezji oraz Indiach. Za Polską są: Filipiny, Niemcy, USA. Średnia wieku polskich werbistów (w ślubach wieczystych) wynosi 51,1 lat.

1. Werbiści w Polsce

Do Polski pierwsi werbiści przyszli w 1919 roku. Osiedlili się w Poznaniu⁴ i podjęli studia uniwersyteckie. Byli to ojcowie: Tomasz Puchała, Dominik Józef, Alojzy Joachimczyk, Teodor Sasała i Franciszek Herud. W roku 1920 werbiści osiedlili się w Bytomiu, potem w 1922 roku w Rybniku, w 1923 roku w Górnej Grupie, w 1929 w Bruczkowie. W 1935 roku w Chłudowie otwarto nowicjat i równocześnie rozpoczęło swoją działalność Wyższe Seminarium Duchowne Księża Werbistów w Polsce⁵. Seminarium to było czynne do 1948 roku, oczywiście z przerwą wojenną w latach 1940-1945. Do 1939 roku w Polskiej Prowincji SVD było 29 ojców i 61 braci⁶. Do roku 1944 wszyscy polscy ojcowie byli święceni w Domu Misyjnym St. Gabriel k. Wiednia. W latach 1944-1948 wyświęcono 17 ojców: 1944 – Józef Arlik, Bolesław Cisz (Warszawa), Alojzy Babilas (St. Gabriel); 1945 – Alojzy Graczyk (Gniezno); 1947 – Feliks Gosieniecki, Pius Kaleta (St. Gabriel), Józef Gruener, Waław Wiktor, Franciszek Kasperek (St. Augustin); 1948 – Bernard Bona (St. Gabriel), Bruno Kozieł, Marian Żelazek (Rzym), Kazimierz Fabisiak, Adam Krawiec, Wincenty Podbiel, Jan Skowronek, Stanisław Zalejski (Górna Grupa). Z tych 17 jeszcze dwóch żyje: o. Cisz (misjonarz w Brazylii) i ks. Kasperek (emerytowany proboszcz). Do diecezji przeszli: Waław Wiktor i Franciszek Kasperek.

Nowy rok akademicki 1948 roku rozpoczął się już w Misyjnym Seminarium Duchownym Księża Werbistów w Pieniężnie. Było to 10

svd/wer_sind_wir/de_gruender/index.html [dostęp: 20.12.2008].

³ Por. *Catalogus SVD*, Rzym 2008, s. 441.

⁴ Por. J. Tyczka, *Zarys dziejów Polskiej Prowincji Zgromadzenia Słowa Bożego*, Warszawa 2006, s. 18.

⁵ J. Tyczka, *Zarys dziejów Domu Misyjnego w Chłudowie*, Chłudowo 1994, s. 6.

⁶ J. Tyczka, *Księża Werbiści. Informator*, Chłudowo 1970, s. 11.

września. Rektorem był o. Jan Chodźdło, a wykładowcami oo.: Franciszek Jażdżewski, Bronisław Skóra, Teofil Chodźdło i Paweł Kośnik. W Pieniężnie studiowało wówczas 11 kleryków, do których wkrótce dołączyła grupa 15 nowicjuszy z Nysy oraz kolejna grupa 21 kandydatów do nowicjatu⁷.

Z biegiem czasu Pieniężno staje się „misyjnym sercem Polski”⁸. Z pewnością „od połowy lat 60. XX wieku Misyjne Seminarium Księży Werbistów staje się coraz prężniejszym ośrodkiem budzenia i kształtowania świadomości misyjnej w Kościele polskim”⁹. Tu organizowano rekolekcje, zjazdy (np. kleryków), sympozja i kongresy. Tu wydawano publikacje misyjne. Tu jest muzeum etnograficzno-misyjne. A od połowy lat 60. wysyłano stąd co roku szereg misjonarzy na wszystkie kontynenty. W Pieniężnie jednak przede wszystkim kształcono nowych misjonarzy – ojców i braci.

2. Werbiści w Pieniężnie

W ciągu 60 lat istnienia Misyjnego Seminarium Duchownego w Pieniężnie, w znacznych murach tej uczelni kształciło się przeszło 1.300 studentów filozofii i teologii, z których 662 doszło do kapłaństwa, licząc także polskich werbistów studiujących za granicą¹⁰. Od 1978 nowicjat jest w Chłudowie. W latach 1982-1998 filozofia była w Nysie, ale zawsze istniała łączność z głównym domem formacyjnym w Pieniężnie. Od 1999 roku pieniężnieńskie seminarium afiliowane zostało do Wydziału Teologii UWM w Olsztynie. Od 2000 roku w Pieniężnie studiują członkowie ukraińskiego Towarzystwa Misyjnego Św. Andrzeja Apostoła obrządku greckokatolickiego. Jak dotąd jedynym „pieniężnieńskim absolwentem” tej wspólnoty jest o. mgr Tychon Kryvetskyj.

Pierwsze święcenia kapłańskie w Pieniężnie odbyły się 16 października 1949 roku. Święconym był o. Piotr Lisiecki SVD, a święceń udzielał ks. bp Kazimierz Kowalski z Pelplina¹¹. Od tego czasu do dnia dzisiejszego święcenia w Pieniężnie odbywają się co roku (z wyjątkiem roku 1958). Szafarzami byli, m.in. kard. Karol Wojtyła (1975); prymas Polski kard. Stefan Wyszyński (1971); bp Józef Glemp (1980); bp Kazi-

⁷ J. Brzozowski, *Misyjne Seminarium Duchowne Księży Werbistów*, [w:] „Animator”, nr 1, 2009, s. 117.

⁸ Opinie Kardynała Sergio Pignedoli i arcybiskupa Bronisława Dąbrowskiego.

⁹ J. Brzozowski, dz. cyt., s. 120.

¹⁰ NB werbistowskie statystyki wykazują, że do kapłaństwa dochodzi 50% wstępujących do nowicjatu.

¹¹ Por. www.werbisci-gornagrupa.prv.pl [dostęp: 21.12.2008].

mierz Kowalski (1950); abp Walenty Dymek z Poznania (1951); bp Bernard Czaplinski z Pelplina (1952 i 1976); bp Tadeusz Zakrzewski z Plocka (1953); bp pomocniczy Franciszek Jedwabski z Poznania (1954); bp Herbert Bednorz z Katowic (1955); bp pomocniczy Marian Jankowski z Siedlec (1956); bp Tomasz Wilczyński z Olsztyna (1957, 1963, 1965); bp Jan Oblak (1966, 1967, 1968, 1969, 1982); bp pomocniczy Tadeusz Etter z Poznania (1972); bp pomocniczy Julian Wojtkowski z Olsztyna (1973, 1977, 1992, 2003); bp Józef Drzazga z Olsztyna (1959, 1961, 1962, 1964, 1974, 1978); abp Bolesław Kominek, późniejszy kardynał, metropolita wrocławski (1960); abp Adam Kozłowiecki, późniejszy kardynał w Zambii (1970); bp pomocniczy Jan Wosiński z Plocka (1977, 1979, 1980); bp Ignacy Jeż, ordynariusz koszalińsko-kołobrzeski (1981); bp Jerzy Ablewicz z Tarnowa (1983); bp Marian Przykucki, ordynariusz chełmiński (1984); abp kardynał Henryk Gulbinowicz z Wrocławia (1985); bp Edward Kisiel z Białegostoku (1986); abp Edmund Piszcz z Olsztyna (1987 i 1993); ks. bp Tadeusz Gocłowski z Gdańska (1988); abp Damian Zimoń z Katowic (1989); bp Wojciech Ziemba (1990, a w 2007 jako metropolita warmiński); bp Józef Michalik, późniejszy abp metropolita przemyski i przewodniczący Episkopatu Polski (1991); abp John Bukowski, nuncjusz z Moskwy (1994); bp Julian Gbur SVD z Ukrainy (1995); bp pomocniczy Antoni Długosz z Częstochowy (1996); abp Tadeusz Kondrusiewicz z Moskwy (1997); bp Andrzej Śliwiński z Elbląga (1998); bp Jerzy Mazur SVD z Irkucka (1999) i jako biskup ełcki (2004); bp pomocniczy z Opola Jan Kopeć (2000); bp Jan Wieczorek z Gliwic (2001); bp Jan Szlaga z Pelplina (2002); bp Jan Styryna z Elbląga (2005); bp Krzysztof Białasik SVD z Boliwii (2006); bp Tadeusz Płoski, biskup polowy wojska polskiego z Warszawa (2008).

W ciągu 60 lat w Pieniężnie święcenia przyjęło 606 współbraci. Wśród nich jest 9 obcokrajowców: Ivo Topolowic, Jugosłowianin (1993); Milan Seliga, Słowak (1996); Josip Galic, Chorwat (1999); Marsianus Raga i Fransesko Kapu z Indonezji (2000); Vinsensus Adi Gunovan, Fransiskus Laka, Aloysius Tamonob z Indonezji (2004); Maypa Romulo z Filipin (2006). Poza Pieniężnem, ale w Polsce, zostali wyświęceni następujący współbracia: Słowacy – Stefan Horvath (1958), Robert Bobik i Josef Szabo (1960) w Gnieźnie; Edmund Orlikowski (1967) we Fromborku; Konrad Keler (1973) w Syryni; Słowak, Antoni Bezik (1977) w Warszawie; Słowak, Josef Michalov (1979) w Plocku; Jan Czujak (1987) w Lublinie; Bernard Latus (1987), Marek Kalwak, Krzysztof Kolis, Maciej Niezychowski, Zbigniew Orlikowski, Robert Ratajczak (1997) w Nysie. Za granicą zostało wyświęconych 42 współbraci, z których 38 to Polacy, 2 Togijczycy, 1 Serb pochodzenia węgierskiego oraz

1 Indonezyjczyk. Za granicą najwięcej polskich werbistów zostało wyświęconych w St. Augustin (13) i w St. Gabriel (12). *Summa summarum* można powiedzieć, że przez seminarium w Pieniężnie w ciągu 60 lat przewinęło się 662 werbistów-kapłanów.

Rektorami w Pieniężnie byli następujący współpracownicy: Jan Chodzidło (1948-1951); Sylwester Pietruszka (1951-1954); Bruno Kozieł (1954-1957); Jacek Kubica (1957-1960); Alfons Boniewicz (1960-1963); Alojzy Motyka (1963-1966); Feliks Gosieniecki (1966-1969); Władysław Kowalak (1969-72); Kazimierz Stankowski (1973-1978, dwie kadencje); Marian Faliszek (1979-1981 i 1984-1986); Waldemar Wesoly (1981-1984); Stanisław Piotrowski (1986-1992, dwie kadencje); Ireneusz Piskorek (1992-1998, dwie kadencje); Jan Wróblewski (1998-2004, dwie kadencje); Szczepan Szpyra (2004-2010, dwie kadencje).

3. „Blaski i cienie” polskich werbistów

Wielką chlubą każdego seminarium duchownego są jego absolwenci. Wśród absolwentów pieniężnieńskiego seminarium jest 5 biskupów Kościoła katolickiego. Najstarszym jest arcybiskup Wilhelm Kurtz SVD z Madang w Papui Nowej Gwinei (ur. 1935). Z okazji Święta Niepodległości Papui Nowej Gwinei został odznaczony Złotym Medalem Rajskiego Ptaka (Grand Companion of the Order of Logohu with the title Chif). Order Logohu arcybiskup Kurtz dostał w uznaniu jego 41-letniej służby Kościołowi katolickiemu w Papui Nowej Gwinei jako misjonarz Zgromadzenia Słowa Bożego¹². Biskupem greckokatolickim w Stryju na Ukrainie jest o. Julian Gbur SVD. Był on do niedawna sekretarzem greckokatolickiego Synodu Biskupów Ukrainy¹³. Kolejnym biskupem jest o. Jerzy Mazur SVD. Papież Jan Paweł II mianował go (23 marca 1998 roku) administratorem apostolskim Wschodniej Syberii z siedzibą w Irkucku. W roku 2002 został ordynariuszem tego terytorium kościelnego. Jednak uznany przez władze Rosji za *persona non grata* został odesłany do Polski. Dnia 17 kwietnia 2003 roku papież Jan Paweł II mianował go ordynariuszem w Ełku¹⁴. Biskupem boliwijskich górali w Oruro jest o. Krzysztof Białasik SVD. Jest on przewodniczącym komisji episkopatu ds. środków społecznego przekazu. Ostatnio

¹² Odznaczenie *abp. Kurtza*, www.werbisci.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=2708&Itemid=1 [dostęp: 25.11.2008].

¹³ Zob. *Kronika religijna*, [w:] „Tygodnik Powszechny”, nr 44, 29 października 2000, s. 2.

¹⁴ Zob. *Jerzy Mazur*, http://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzy_Mazur [dostęp: 20.12.2008].

„wślawił się” tym, że wystąpił przeciwko prezydentowi Evo Moralesowi i stanął w obronie wolności słowa¹⁵. Ostatnim wyświęconym biskupem jest o. László Nemet SVD. Pochodzi z węgierskiej rodziny, ale urodził się w miejscowości Odzaci, w diecezji Subotica w Serbii. Nowicjat i studia filozoficzno-teologiczne odbył w Pieniężnie. W 2008 roku w Zrenjaninie został konsekrowany na ordynariusza tejże diecezji. Doktorat zdobył w Rzymie. Był na misjach na Filipinach. Jest człowiekiem o szerokich horyzontach. Aktualnie jest chyba jednym z największych poliglotów w naszym zgromadzeniu. Prócz polskiego zna: węgierski, serbsko-chorwacki, niemiecki, angielski, francuski i włoski. Sam się przyznał, że niektóre teksty pisze po polsku. W listopadzie 2008 roku w „Misjonarzu” napisałem: „To ogromna satysfakcja mieć wśród absolwentów [Misyjnego Seminarium w Pieniężnie] takich ludzi jak biskup László Nemet SVD – ludzi o szerokich kościelnych i światowych horyzontach”¹⁶.

Wśród żyjących werbistów jest aktualnie 44 doktorów oraz 12 doktorów habilitowanych. Oto ich nazwiska: Władysław Kowalak, prof. zw. dr hab. (em. prof. UKSW); Józef Glinka, prof. dr hab. (Jakarta, Indonezja); Andrzej Bronk, prof. zw. dr hab. (KUL); Henryk Zimoń, prof. zw. dr hab. (KUL); Antoni Kość, prof. zw. dr hab. (KUL); Roman Malek, prof. dr hab. (St. Augustin, Niemcy); Leonard Górka, dr hab. prof. nadzw. (KUL); Piotr Nawrot, dr hab. prof. nadzw. (UAM); Jacek Jan Pawlik, dr hab. prof. nadzw. prodziekan Wydziału Teologii (UWM); Waldemar Wesoly, dr hab. prof. nadzw. (UWM); Zdzisław Kupiściński, dr hab. (KUL); Sylwester Kasprzak, dr hab. (KUL).

Oto ojcowie doktorzy: Bernard Danch, dr prawa kanonicznego, (em. Niemcy); Jan Cebulski, dr teol. (em. Chorwacja); Alfons Labudda, dr teol. (em. Pieniężno); Michał Studnik, dr fil. (MSD Pieniężno); Konrad Keler, dr teol. (Rzym); Kazimierz Gergont, dr teol. (MSD Pieniężno); Henryk Kałuża, dr teol.; Józef Węclawik, dr teol. (WSD Ełk i MSD Pieniężno); Joachim Zok, dr teol. (MSD Pieniężno); Krzysztof Bieńkowski, dr teol. (WSD Asunción, Paragwaj); Stanisław Zyśk, dr teol.; Marek Kowalik, dr mis. (Tamale, Ghana); Adam Michałek, dr teol. (MSD Pieniężno); Kazimierz Szymczycha, dr teol. (Bandundu, Congo); Zbigniew Wesolowski, dr fil. (Fu Jen University, Taiwan); Ludwik Fąs, dr teol. (MSD Pieniężno); Henryk Gaska, dr hum. (Paragwaj); Szczepan Szpyra, dr teol. (MSD Pieniężno); Andrzej Miotk, dr teol. (adiunkt, UWM Olsztyn); Mirosław Piątkowski, dr hum.; Tomasz Barankiewicz

¹⁵ Por. *Bolivia: biskupi i dziennikarze zaliczeni do opozycji*, www.opoka.org.pl/pda/news.php?id=27289&s=opoka [dostęp: 24.12.2008].

¹⁶ W. Wesoly, *Biskup w serbskiej Zrenjaninie*, [w:] „Misjonarz”, nr 11, 2008, s. 13.

dr fil. (adiunkt KUL Lublin); Damian Cichy, dr teol. (MSD Pieniężno); Dariusz Piwowarczyk, dr hum. (St. Augustin, Niemcy); Henryk Szymiczek, dr teol. (Rzym); Jan Bocian, dr teol. (MSD Pieniężno); Maciej Józefczuk, dr teol. (Belo Horizonte, Brazylia); Antoni Jucewicz, dr teol. (adiunkt, UWM Olsztyn); Piotr Artur Sokołowski, dr teol. (MSD Pieniężno); Janusz Brzozowski, dr teol. (MSD Pieniężno); Stanisław Grodź, dr teol. (adiunkt, KUL Lublin); Janusz Kucicki, dr teol. (Japonia); Zenon Szablowski, dr teol. (Catholic Theological Institute, Bomania, Papua Nowa Gwinea); Jakub Błaszczyszyn, dr teol. (WSD Sankt Petersburg, Rosja); Leszek Niewdana, dr teol. (Fu Jen University, Taiwan); Kukliński Mariusz, dr inż. (Bydgoszcz); Marek Adamczyk, dr teol. (MSD Pieniężno); Jerzy Skrabania, dr teol. (St. Augustin, Niemcy i MSD Pieniężno); Stanisław Kuźmierz, dr fil. (St. Augustin, Niemcy i MSD Pieniężno); Andrzej Pietrzak, dr teol. (adiunkt, KUL Lublin); Adam Wąs, dr teol. (MSD Pieniężno); Tomasz Szyszka, dr teol. (adiunkt, UKSW Warszawa).

W minionym 60-leciu wśród ojców było/jest jeszcze 57 wykładowców w Misyjnym Seminarium Duchownym Księża Werbistów w Pieniężnie. Proboszczów było/jest 61; wikarych – 28; kapelanów u sióstr i w szpitalach – 13; misjonarzy ludowych (i rekolekcjonistów) – 25; ekonomów – 10. W wieku emerytalnym (powyżej 65 roku życia) w Polsce jest 47 ojców (co stanowi 27,9 %), na misjach zaś 45 (co stanowi 15,3% wszystkich ojców za granicą i misjonarzy).

Spośród 662 ojców związanych z Pieniężnem zmarło 77, tj. 11,6 %. Żyje zatem 585. Ale wśród tych 585 (niestety to są „cienie” w SVD) już nie wszyscy są werbistami: 24 przeszło do diecezji (są księżmi diecezjalnymi), 99 zrezygnowało z kapłaństwa i wystąpiło ze zgromadzenia. Większość z nich otrzymała laicyzację; niestety, niektórzy się o laicyzację nie ubiegają. W każdym razie polskich ekswerbistów należy szacować na 21%. Do diecezji przeszło 4,1%, czyli kapłaństwo rzuciło 16,9% werbistów. W Kościele rzymskokatolickim z kapłaństwa odchodzi około 20% wyświęconych¹⁷. „Według ocen rozmaitych stowarzyszeń żonatych eksksięży, w latach 1965-1990 na całym świecie porzuciło sutannę 100 tys. duchownych. Oznacza to, że co piąty odszedł ze stanu kapłańskiego”¹⁸. Podobnie „odsetek księży rezygnujących z kapłaństwa wynosi w Polsce ok. 20%”¹⁹. Chociaż nie są to liczby przynoszące

¹⁷ M. Bielawski, *Kościół w Polsce*, www.laboratorium.wiez.pl/teksty.php?nie_ma_jednego_dlaczego&p=3 [dostęp: 20.12.2008].

¹⁸ W. Wesoly, *Kryzys powołań duchownych w Kościele*, [w:] K. Parzych i in. (red.), *Akcja Katolicka. Przypatrzmy się powołaniu*, Warszawa-Olsztyn 2007, s. 112.

¹⁹ Zob. hasło *Ex-ksiądz*, <http://rekinus.blogg.pl/id,1495896,title,Ex-ksiadz,in->

chlubę, to mieścimy się w tendencjach ogólnokościelnych i ogólnopolskich.

Przejdźmy jednak do „chlubnej” konstatacji. Spośród 662 ojców, którzy (dłużej lub krócej) przeszli przez Pieniężno, aktualnie żyje 462. Z nich 168 jest w Polsce (36,4%) i 294 (63,6%) jest na misjach lub za granicą. W Polsce pracuje 9 werbistów-obcokrajowców.

W Kościele są instytucje, które jakby „profesjonalnie” zajmują się misjami²⁰. Jesteśmy taką instytucją. Nasze zadania wypełniamy tak dobrze, jak tylko potrafimy. O misyjnym zaangażowaniu świadczą 63,6% polskich werbistów na misjach lub za granicą. W naszych instytucjach jest następujący zapis:

„Jako członkowie Zgromadzenia Słowa Bożego uważamy za swój obowiązek: głosić Słowo Boże wszystkim ludziom, tworzyć nowe wspólnoty Ludu Bożego, zabiegać o ich wzrost, jak i o ich łączność między sobą i z Kościołem powszechnym. Na pierwszym miejscu i przede wszystkim pracujemy tam, gdzie Ewangelii jeszcze w ogóle nie głoszone, albo głosi się ją w niedostatecznym stopniu, albo gdzie Kościół miejscowy sam nie jest jeszcze zdolny do życia. Wszystkie inne zadania należy ukierunkować na te pierwszorzędne cele” (Konst. 102).

Zamiast zakończenia - słowo o braciach-werbistach

Po wojnie w Polskiej Prowincji było 27 braci. Do roku 1968 przybyło tylko 5. Od 1968 roku pierwsze śluby złożyło 115 braci nowicjuszy, z których 45 złożyło śluby wieczyste. W tym czasie w polskiej prowincji SVD jest wspólny nowicjat, tzn. pierwsza formacja jest wspólna dla kleryków i braci. Po nowicjacie klerycy studiują filozofię i teologię, a bracia pobierają naukę w Instytucie Braci (najpierw był cykl trzyletni, teraz dwuletni). Aktualnie polskich braci-werbistów jest 45 w ślubach wieczystych i 8 w ślubach czasowych, w Polsce jest 27 i na misjach 18 braci. Jeden brat ma wyższe wykształcenie (dr med. Jerzy Kuźma – pracuje jako lekarz w Papui Nowej Gwinei), 15 ma średnie wykształcenie, a 37 ma wykształcenie zawodowe. Trzech braci przeszło do stanu kapłańskiego w SVD (Henryk Adler w Australii, Andrzej Kosmela jest proboszczem w Chłudowie, Sylwester Grabowski jest wikaruszem w Górnej Grupie. Bracia pracują na różnych stanowiskach

[dex.html?ticaid=672ca](#) [dostęp: 19.12.2008].

²⁰ W. Wesoły, *Formacja i świadomość misyjna katechizowanej młodzieży*, Olsztyn 2005, s. 155.

i wykonują różne posługi w kraju i na misjach.

W ostatnim piętnastoleciu trzech braci zmarło (Jan Gurba, Józef Wieczorek-Wert, Michał Potyka). Byli to stosunkowo młodzi zakonnicy.

Wśród braci do ślubów wieczystych dochodzi mniej więcej 33% tych, którzy złożyli pierwsze śluby, czyli mniej niż kleryków. Odejść braci w ślubach czasowych jest więcej niż analogicznie u kleryków. Natomiast od 1983 roku do 2000 odeszło 9 braci w ślubach wieczystych (5 w kraju i 4 za granicą). Stanowi to o 1% mniej (20%) niż w przypadku odejść ojców. W konstytucjach SVD czytamy:

„Bracia są powołani, aby w zdeklarowanej formie życia zakonnego pełnić misjonarską posługę Kościoła, jaką wszyscy chrześcijanie pełnią na mocy chrztu i bierzmowania. Przez różnorakie posługi i świadectwo dawane Ewangelii uczestniczą w odraźniającej świat misji Chrystusa. Im lepiej są przygotowani do zawodowej, społecznej i duszpasterskiej działalności, tym skuteczniej mogą wypełnić swoje powołanie” (Konst. 515).

Streszczenie

Pod koniec 2008 roku wśród 6.138 werbistów na świecie było 573 Polaków. Jako narodowość, polscy werbiści są w zgromadzeniu na trzecim miejscu i stanowią 9,3 % ogółu werbistów. Niemal wszyscy oni swoją formację intelektualną i duchową otrzymali w Misyjnym Seminarium Duchownym Księża Werbistów w Pieniężnie. Od 10 września 1948 roku, w ciągu 60 lat, przez mury tej szacownej uczelni przewinęło się około 1.300 studentów filozofii i teologii, z których 662 doszło do kapłaństwa, 606 zostało wyświęconych w Pieniężnie, 14 w Polsce poza Pieniężnem i 42 za granicą. Wśród absolwentów misyjnego seminarium jest 5 biskupów, 44 doktorów i 12 doktorów habilitowanych (profesorów). W minionym 60-leciu było/jest 57 wykładowców, 61 proboszczów, 28 wikariuszy, 13 kapelanów u sióstr i w szpitalach, 25 misjonarzy ludowych i rekolekcyjnych, 10 ekonomów. W wieku emerytalnym w Polsce jest 47 (27,9%), na misjach – 45 (15,3%) ojców. Średnia wieku ojców to 51,1 lat. Z tych 662 ojców związanych z Pieniężnem zmarło 77 tj. 11,6%. Żyje zatem 585, ale nie wszyscy są werbistami, 24 (4,1%) przeszło do diecezji, 99 (16,9%) opuściło zgromadzenie i kapłaństwo. Spośród 662 ojców, którzy dłużej lub krócej byli w Pieniężnie, aktualnie żyje 462. Z nich 168 jest w Polsce (36,4%) i 294 (63,6%) na misjach. W Polsce pracuje 9 werbistów-obcokrajowców. Aktualnie bra-

ci-werbistów jest 45 w ślubach wieczystych i 8 w ślubach czasowych. Z tych pierwszych 27 pracuje w Polsce i 18 na misjach. Na misjach lub zagranicą jest 294 ojców i 18 braci, czyli razem 312, co stanowi 61,5% wszystkich polskich werbistów. Ten wysoki odsetek polskich werbistów na misjach świadczy o tym, że jesteśmy przede wszystkim międzynarodowym zgromadzeniem misyjnym.

Zusammenfassung

Absolventen des Missionspriesterseminars in Zahlen.

Am Ende des 2008 Jahres unter den 6.138 Styelermissionaren auf der ganzen Welt waren es 573 Polen. Als Nationalität sind die polnische Steyler in der Gesellschaft auf dem dritten Platz d.h. 9,3% sind es von allen Steyler. Fast alle haben ihre intellektuelle und geistliche Formation im Missionspriesterseminar in Pieniężno absolviert. Es fing am 10 September 1948 an. Während 60 Jahren haben die Mauer der achtungswerte Hochschule über 1.300 Studenten der Philosophie und Theologie besucht, von denen 662 das Priestertum erreichten, 606 wurden in Pieniężno geweiht, 14 in Polen außer Pieniężno und 42 im Ausland. Inter den Absolventen des Missionspriesterseminars sind 5 Bischöfe, 45 Doktoren, 11 Professoren (mit Habilitation). In den 60 Jahren waren oder noch sind 57 Dozenten des Priesterseminars, 61 Pfarrer, 28 Pfarrkapläne, 13 Kapläne bei den Schwestern und im Krankenhäuser, 25 Volksmissionare, 10 Ökonomen. Im Pensionsalter sind in Polen 47 (27,9%) und in der Mission 45 (15,3%) Patres. Durchschnittsalter der polnischen Patres ist 51,1 Jahre. Von den 662 Patres, die mit Pieniężno verbunden sind starben 77, d.h. 11,6%. Es leben also 585, aber nicht alle sind noch Steyler, 24 (4,1%) sind in die Diözese übergegangen, und 99 (16,9%) haben das Priestertum und die Gesellschaft verlassen. Von den 662, die länger oder kürzer in Pieniężno waren, aktuell leben 462 Patres, 168 sind in Polen (36,4%) und 294 in der Mission (63,6%). In Polen arbeiten 9 ausländische Steyler. Gegenwärtig unter den polnischen Steyler sind 45 Brüder in ewigen Gelübden und 8 in zeitlichen. Von den ersten sind 27 Brüder in Polen und 18 in der Mission. Zusammen in der Mission sind 294 Patres und 18 Brüder, das heißt 61,5% alle polnischen Steyler sind in der Mission. Dieser große Prozent der polnischen Steyler in der Mission zeugt dafür, dass wir vor allem eine internationale Missionsgesellschaft sind.